

Ladislav Klíma
SOUD BOŽÍ

L a d i s l a v K l í m a

L I D S K Á T R A G E D I E
A
B O Ž S K Á K O M E D I E

S O U D

B O Ž Í

novela
z dob
renaissance

"Co hraješ dnes jako blbec, ty sviní tlamo?" řekl Carlo Luigimu.

Oba byli bandité a hráli v ohromné skalní sluji karty. Třicet banditů tam bylo shromážděno. Někteří karbanili, někteří leželi vedle sebe na slámě, dva tři se před obrazem Bohorodičky modlili, ale všichni pili, ačkoli bylo teprve ráno; rudá byla dosud sluneční zář, která těsným otvorem do sluje se vkrádala.

"Jsi vůbec nějak nesvůj, miláčku!.. Nemluvíš nic, jsi bledý a tlapy se ti třesou! Je ti teprv 20 roků, bylo by to brzo, kdybys už teď po chlastu nemohl donéstí sklenici k hubě. He hehe! co je to s tebou dnes, chlapecčku?"

Tak řekl Bernardo - náčelník bandy a otec Carla.

"Nevím, nevím, co se to se mnou dnes děje", zasténal Luigi, neobyčejně hezký mladík. "Je mně tak divně, děsně. Mám takový strach, kamarádi,

a nevím z čeho...Ale měl jsem v noci děsný sen, tak děsný! Padal jsem do nějaké propasti...A byla to - jak bych to řekl - obyčejná propast, jaká je tady pod naší jeskyní, - ale zároveň taková jiná - hroznější - tak nějak - víte - jako - věčnost. A - Bohorodička stála tam dole - zářila tam jako měsíc - a kynula mi němě, prstem k sobě...Ale nad ní se vznášel černý satan, ano satan! a rozpínal po Svaté Panně drápy, aspoň tři stopy dlouhé - a měl obličej - Jeho Výsosti-"

"Porca Madonna!" řekl náčelník Bernardo a kopl pod stolem svého syna Carla s tichým chechtotem do lýtka. "Jeho Výsost - to by mohlo něco znamenat, checheche! Luigičku, blboune, víš, co jsi udělal? Hrozit Jemu, ty bývalý vodič Jeho psů, že ho udáš, protože jsi ukládal o život svého otce, Jeho Svatosti! Hrozit soudem vévodovi z Valentinois, jako každému obyčejnému měšťanovi!...Měl bys znát Caesara Borgiu, když jsi byl jeho sluhou! Není ti pomoci, jsi od narození pytlkem praštěný. Bohorodička s

tebou!"

"Nedal bych za tvůj život ani kozí bobek" zachrochtal Carlo. "Nesletíš-li ty, dobytku, co nevidět tady do té propasti pod námi, ať sletím do ní sám -."

"Drž prostořekou hubu, zlatoušku", kopl opět otec syna a zašeptal mu: "Nekaz legraci, Jeho Výsost by se strašně rozzlobila."

Políbil syna. Miloval ho skoro homosexuálně. Snad pochopil by ten, kdo by viděl obě tváře. Bernardova byla zpola nanejvýš surová, zpola nanejvýš potměšilá, ale cele nanejvýš odporná; avšak byla to přece jen tvář člověka.

Carlo však? Kdyby jeho hlava nese-
děla na trupu lidském, byl bys, bez
přehánění, v rozpacích, měl-li bys
řící, náležel-li malému hrochu či člo-
věku. Měl jsi nejpříšernější dojem,
že vidíš před sebou s k u t e č n é,
nejhovědštější, nejohyzdnější zvíře.
Bylo by slabé tvrdit, že byl ideálně
ohyzdný; ne: nebyl to už člověk, bylo

to děsivé zhlídnutí na hrocha, na bagouna. Kdo jej viděl, zbledl mystickou hrůzou, více než před strašidlem; neboť je mystičností zkříženina člověka se zvířetem. Všichni bandité z dálky se mu vyhýbali; ne tak proto, že byl surovec a syn všemocného náčelníka: proto hlavně, že štítili se jeho pohledu i pohledu naň, jako na nejodpornější s t r a š i d e l n ý h m y z. Otec Bernardo však miloval jej celou duší. Proč? že byl jeho jediným potomkem? nebo proto, že byli oba šerední a zvrhlí? anebo - ale kdož by vše to pochopil!..- A jako stejně přitahuje stejné, tak různorodé se instinktivně odpuzuje. Bernardo, a ještě více Carlo, nenáviděli z hloubi srdce Luigiho, krásného, sympatického, třeba nanejvýš lehkomyslného a zvětralého jinocha; příšera Carlo choval k němu hned od prvního spatření mystickou, nesmiřitelnou zášť. -

"Ano, zbláznil jsem se, dočista zbláznil, teď teprve to vidím", mluvil trhaně Luigi. "Nejmocnějšimu a nej-

strašnějším muži Itálie jsem hrozil, - jako by dešťovka hrozila lvu. Ale láska k Paolettě pomátla mně hlavu. Přál jsem si položit jí k nohám nějaký královský dar a myslil jsem" - udeřil se vztekle do hlavy -, "Že vydřu něco z Jeho Výsosti. Já blbec, já bídák!.. A ty ženské aby vzal čerti!"

"Zatím vezme jen tebe", zachechtal se Carlo. "Ale nedělej si z toho moc, nebudeš mít z toho velkou škodu, protože stojíš bratru tak za půl čtvrtá soldu, šeredo! - Táto, nečekáš taď Jeho Výsost ještě dnes?"

"Synáčku, nebudeš-li kušovat, nikdy ti už nic nevyzvoním. - A ty, Luigi, darebáčku, neboj se! kdyby tě chtěl potrestat, budu já za tebe orodovat - a On je velkomyslný!"

"Ano, velkomyslný, jako tigr k bleše, která ho kouše..A ty, náčelníku, ty mně, jak tě znám, přiložíš ještě polínko..."

"Neurážej náčelníka a Jeho Výsost, a nežvaň, ale hraj!" zařičel Carlo a dal mu fecku.

Luigi vyskočil - sednul zas, - - zase povstal. "Nemohu, nemohu dnes už hrát. Je mně děsně; nikdo si to nepředstaví; kdybych spolkl kus chleba, zvrátil bych jej ihned..." Chvilí mlčel, pak vybuchl s pláčem:

"Bože spravedlivý, spravedlivě mne trestáš! Co mne to jen napadlo vstoupit mezi vás, vy lotři! Mladý jsem, zdravý, silný, nemohl jsem se živit poctivě? Paoletto, ty bestie, - ty milovaná - bestie! Zasypat chtěl jsem tě poklady, myslil jsem, že taďy je najdu, a zatím - -"

" - najdeš tu - smrt -" zasípal Carlo. "A když už jednou mezi námi jsi, neurážej nás, mrcho!" A praštil pěstí Luigiho do nosu. Krev se vylila. Všichni bandité zlověstně se zamračili, zatínali pěstě; ozval se i skřípót zubů. Ale ani slovo. Vždyť byl Carlo synem náčelníka, a náčelník hlavním nástrojem politické činnosti všemohoucího Caesara, syna Jeho Svatosti. - -

A uplynula hodina. - "Náčelníku, mně je strašně... Onemocním, umru. Potřebuju jít na čerstvý vzduch. Prosím tě, pusť mne ven! Obstarám ti venku, co budeš chtít."

"Miláčku, jsi-li nemocen, bylo by nebezpečno vyjít ven. Lehni si raději na slámu a spi! Ale nic ti není, jenom jsi se včera příliš ožral? máš kocovinu, to je to všecko. Ale chceš-li mermomocí na zdravý vzduch, jdi si jen, synáčku, na výstupek před jeskyní! A můžeš si tam zůstat třeba do večera, checheche! Odtamtud nám neupláchněš, jak máš v úmyslu, viď, ty darebáku? padesát metrů neskočíš a křídla nemáš? Tak jdi jen, pacholíčku, dýchat hezky zhluboka čerstvý vzduch, a chceš-li skoč dolů!"

"Dlouho ten čerstvý vzduch dýchat nebudeš a seskočíš pěkně dolů ještě této noci!" zachechtal se Carlo. -

Luigi klekl před sochou Bohorodičky a modlil se. Tiše.

"Panno Nejsvětější, dej, ať u Tebe útočiště naleznu. Kdo Tebe o pomoc

vzýval, rci, zda nebyl vyslyšen? Kdo před Tebou slz vyléval, rci, zda nebyl potěšen?... Královno andělů, popřej, popřej, popřej, aby tento den šťastně minul! Aby Satan sem nepřišel! Slyšíš? Ó ano, Ty mne slyšíš a vyslyšíš---
Nebes Panovnice, hřešil jsem strašně! z lásky to sice bylo, - Ty jsi soudkyní nejvyšší...Před Satanem mne spas! A přísahám Ti! vyjdu-li zítra zdráv ze sluje této, opustím navždy bandity, třeba za mnou i stříleli, poctivě budu se až do smrti živit a jen Tobě a Svaté Trojici sloužit, až na věky věkův, amen."

+

Jedenáct hodin v noci. Bandité spí. Luigi jen leží. Bernardo a Carlo sedí a šeptají si. A zuby Luigiho cvekají do šepotu...

"Jen ještě hodinu - Panno Svatá!... Jen tu hodinku ještě ať zvonec nezazvoní, vyslyš mne, hříšníka..."

Minula půlhodina. "Jen půlhodinu ještě, - - Královno Nejvyšší, Ty mne vyslyšíš, viď - -"

Zařinčel, zařval zvonec. Bernardo a Carlo radostí vyskočili. "Jeho zvonění!" zvolal Bernardo. "Nikdo na světě nedovede tak zazvonit, řve to jako lev. Carlo, rychle žebřík dolů! Pachoilkové, vstávejte a rychle se oblíkejte, Jeho Výsost přichází!"

Bandité skákali z loží. Nejstarší z banditů, Ambrosio, podporoval Luigiho při oblékání. "Neboj se bratře, co Bohorodička dělá, k našemu nejlepšimu vždy dělá; ale my neznáme cesty Páně..."

Caesare Borgia vstoupil. Bandité měli vzácné štěstí, vidět hořící tvář tohoto lidského panthera bez masky, které obyčejně užíval. Nepohlédnuv ani na ně, pokynul jen prstem Bernardovi, prošel rychle jeskyní; náčelník cupal za ním jako pejsek. Ale ještě než vešel do sousední sluje, otočil se náhle vévoda a zablédl se delší dobu na zvířecí tvář Carlovu; jeho obličej

zkřivil se příšerným úsměvem...

Zmizeli. A půl hodiny klečel Luigi před soškou Madonny.

+

Za několik minut projednal vévoda s Bernardem, stoje, všechny obchody, jejichž předmětem bylo zavraždění nějakého tuctu osob. Náhle se zachvěl, tělo se mu zhroutilo, - záchvat epilepsie patrně. Ale nepodleh! Záchvat přešel, Cesare usedl.

"Vino!" poručil. - Vypiv sklenici, tázal se:

"Kdo je ta strašlivá potvora mezi tvými bandity?"

"To je můj syn, prosím. On za to chudák nemůže, že je tak ošklivý. Má to po své mámě, tak zv. "prasečí Terenze". Vy Jste jí, Výsosti, neznal, ale věřte, že na ohyzdnější ženu slunce nesvítilo; měla hlavu jako svině; doslova; jednou, když ležela v žitě, viděl jsem jenom její hlavu a zadupal jsem na ni:"Jedeš, pašíku, ze žita

vení!" Každého dne za soumraku vystrkovala ve škarpě na každého vandráka, který šel mimo, nahý pupek; ale žádný na ni nechtěl. Jen já jednou, když Bohorodička mozek můj vínem zatemniti ráčila, jsem - nu tentononc. Kdybych byl s jinou - tentononc, nebyl by Carlo tak šeredný. Ale v mých očích otcovských je krásný jako anděl. A zlaté srdce má a duši vznešenou. Rozpomenul se na povinnosti své k otci svému a vstoupil mezi nás."

"Co dělal dřív?"

"Cestoval mnoho světem", radostně vypravoval tlachavý bandita. "Byl vyučený bednář, dovedný nadmíru. Před šesti roky dělal ve Florencii. Kamarádi jeho, závidíce mu jeho dovednost, poctivost a štěstí u žen, nařkli jej z krádeže. Můj chlapec je učiněný beránek, ale tenkrát v návalu zlosti ztratil trpělivost. Vyčkával několik týdnů vhodnou příležitost, až jeden z ničemů těch připletl se k sudu, na němž Carlo pracoval. A tu nevědomky,

místo do sudu, uhodil chlapa kladivem do zubů. Rozbil mu mordu tak, že chlap nikdy již nebyl by do ní kus chleba vzal, kdyby byl jinak zůstal naživu; neboť, ač rána jeho byla lehká, zhebl, protože doktoři, jak už bývá, ho zabili. Bohorodička dopustila, aby nevinný syn můj byl odsouzen, ale v milosti své, vzhledem k tomu, že byl nezletilý, udělila mu jenom čtyři roky.

Když byl propuštěn, viděl, že následkem dovednosti své byl by stále nenáviděn a pronásledován, i umínil si, že bude provozovat živnost jinou. Chudák! měl nejlepší úmysly, ale neměl peníze do počátku. Hned druhý den po propuštění dostal ukrutný hlad. Co měl dělat? Pojít jako pes? Náhodou šel kolem selského stavení a vidí otevřeným oknem ve světnici bochník chleba a žádného člověka. I pravil si: "Jakmile budu peníze mít, zapletím jej sedlákoví i s úroky", a vskočil dovnitř. Vidí, že chléb leží na stole a ve stole je šuplík. V hlubokém za-

myšlení -, neboť byl to první čin toho druhu v jeho životě, - stojí, a tu zcela nevědomky jako mašina otevře šuplík a vidí v něm měšec stříbrňáků. I pomyslí si: Nebylo by nerozumné vzít veliký bochník místo malého měšce? Za peníze možno si přeci vždy chléb koupit, bochník mohl by mne svou velikostí prozradit. Uznáte, Vaše Výsosti, že soudil správně. Vzal tedy peníze a slíbil Bohorodičce, že je majiteli dvojnásobně vrátí. Ale ničemní lidé zmařili mu tento bohulibý úmysl. Když oknem vyskočil, byl viděn, chycen a odsouzen ke dvěma rokům.

Když zas vyšel, měl to nejlepší předsevzetí. Náhodou potkal první den v lese Žida. Musíte vědět, jasný pane, že můj kluk nemohl nikdy Židy ani cítit, protože ukřižovali Pána Boha našeho. Hned vzbouřila se v něm krev a řekl si: "Počkej lumpe, teď pomstím na tobě krev Boží!" I uchopil hůl a uhodil lotra do bezbožné, husitské palice. Ten mizerný machometán se hned svalil. A tu pomyslel si kluk: "Máš-li u sebe,

smrače, peníze, dostanou se dědictvím tvým ničemným husitským příbuzným, kteří Krista Pána umučili!" A aby té bezbožnosti zabránil, vzal si je sám - bylo to jen pár grošů, - a aby se dostaly do rukou pravému, zbožnému křesťanu. Ale nastojte, jasný pane vévodo! sotva udělal pár kroků, stojí před ním karabinier! nic platno, kluk má smůlu, jest nezkušený a potřebuje otcovské vedení. "Co jsi, chlape zač?" ptá se ho a už ho chytne za límec a táhne s sebou. Jdou mimo toho pohana. "Co je to? neudělal jsi to ty?" povídá karabinier a ohne se k Židovi. A tu můj kluk vší silou do něho vrazí, chlap se natáhne, a můj kluk je v houští. A tu ten ničema vystřelí za ním, ale Bohorodička vedla kuli a přivedla ji mému klukovi se strany do, s odpuštěním, zadku, takže mu prostřelila jen obě půlky a kosti se nedotkla. To klukovi málo vadilo, utíkal a utekl. Byla sice naň podniknuta honba, ale on proplížil se v

nocí kordonem četníků a dostal se šťastně k nám, kde já, slzícím zrakem, přivinul jsem kajícího syna na otcovskou hrud."

"Ty jej tedy velice miluješ?"

"Nade všecko! A ještě víc: vždyť mám jen jeho na světě! Vy nevíte, Výsosti -"

"Když tomu tak jest, dávám ti celoměsíční lhůtu: ode dneška za 30 dní, přesně, dostanu od tebe Carlovu zcela čerstvou hlavu! Uložím si ji do líhu, - podobnou nestvůrnost dosud jsem neviděl."

Bernardo děsně zbělel, nohy pod ním klesaly. Ale neměl odvahy odporovat Vesarovi ani slovem. "K službám, Výsosti!" - zblekotal nezřetelně.

Borgia povstal. "Ten červ bude zašlápnut ihned, před mýma očima!"

"Váš psovoď, ten pes Luigi, Vaše Výsosti?.." Uklonil se hluboce.

"Jak?"

"Vaše Výsost uvidí. Uděláme to naším obvyklým způsobem. Jsme útlocitní, nesneseme pohledu na krev a

smrtná muka; při našich popravách nikdo nic nevidí; jen jeden výkřik zaslechneme, - a je konec - zvonec! - Vaše Výsost ráčila dnes navštívit náš příbytek zdola. To je nepohodlná cesta, 50 metrů po žebříku, že ano?"

"Koktáš a blekotáš, že ti ani nerozumím."

"Vaše Výsost odpustí ubohému otcovskému srdci. - Nebyla by Vaše Výsost proti tomu opustit nás horem? Je to pohodlnější a bližší. Vyšplhat po laně 20 metrů do výšky není sice pro každého příjemné, ale Vaše Výsost je silná jako lev a obratná jako lasička."

"Dobře."

"Ale Vaše Výsost musí mít chvíli strpení; nevisí tam nahoře provaz, musím někoho poslat, aby jej tam ke stromu přivázal. A pošlu Luigiho. - Ach, Luigi! dobrá jsi byl duše, třeba taškář, lhář, karbaník, ochlasta, zloděj a ničema - Bůh budiž ti milostiv!" Sepjal ruce, jal se mod-

lit. - Vévoda smýkl jím tak prudce kupředu, že bandita vyrazil dveře. Octli se v první sluji. 58 očí upřelo se na ně. Bandita i Vladař pohlédli na Luigiho.

Ten stál opřen o skálu, bílý jako křída. A teď, když pohled jeho setkal se s pohledem vévodovým, usedl na zem.

"Braši!" zvolal Bernardo nejveselejším hlasem, "Jeho Výsost ráčila mně v dobrotivosti Své dát pro každého z Vás 50 zlaťáků. Pojďte a berte!"

"Sláva Jeho Výsosti!" zařvali bandité, přistupovali a brali. Nejposlednější, kdo přistoupil, byl Luigi. -

"Jeho Výsost", zahovořil po té Bernardo joviálně, "zvolil nyní pohodlnější cestu horem. Někdo musí slézt po žebříku dolů, vyšplhat se korytem a přivázat lano nahoře ke stromu. Koho mám poslat, braši?" A oči jeho dobrácky počaly tékat s bandity na banditu.

Když spočinuly na Luigim, zazářily ještě dobromyslněji; a Bernardo zvolal,

vybuchnuv v nevinný smích:

"A víš co, ty kamarádíčku? skoč ty dolů! ty jsi byl sluhou, psovodem u Jeho Výsosti, tobě nejvíce přísluší, abys mu posloužil! Lez dolů!" - -

"Co neodpovídáš? co sedíš na zemi? tak projevuješ úctu k Jeho Výsosti?"

"Náčelníku, odpusť", povstával pomalu Luigi, "po-po-po-šli dnes někoho jí-jí-jiného, není mně dnes dobře - mohl bych spadnout -"

"Ale nic ti není, miláčku", chlácholil jej Bernardo jako matka své robátko. "Zdravý vzduch ti poslouží. Ráno jsi chtěl na zdravý vzduch, tak nyní máš příležitost nalokat se ho. Máš asi zimnici, ale ta tě za chvíli přejde! Našinec nesmí být choulostivý. Tak už jen jdi, běž, synáčku! Hej, braši, žebřík sem!"

Dva bandité vynesli s námahou z kouta provazový žebřík, v ohromné klubo stočený, a pověsili jeho krajní příčel na mohutný kůl, vbítý do země poblíže vchodu do jeskyně...A tu

náhle zasvíjely se oči Luigiho strašlivou hrůzou -

"Milost, milost, Vaše Výsosti!" zařval, padl před vévodou na kolena a líbal mu boty. "Přisahám při Bohorodičce, že nikdy ani slůvko neprozradím, že ani haléř nebudu nikdy chtítí od Vašeho Veličenstva!"

"Bernardo, přibíráš si teď šílence a blbce do svých prořídých řad?" pravil chladně vévoda.

"Ten vůl myslí, že jej chceme pustit se žebříkem do propasti, aby nevyzradil nějaké domnělé tajemství!" rozchechtal se Bernardo a ohýbal se až k zemi; slzy mu tekly po bodrých tvářích, když se zase vztýčil.

Ale Luigi byl již jednou svědkem popravy soudruhovy, při níž počínal si Bernardo navles stejně, jako dnes.

"Milost, nejvzácnější Pane!" zekvílel znovu a položil se před Cesarem na břicho. "Odpuštění, že jsem se opovážil! Zbláznil jsem se jen! Skopejte mne tu za to jako psa, až omdlím, jako čubka plezím se po břiše, jen

mně dopřejte ještě slunečního světla!
Pro Boha, vždyť to přece nemůže být,
abych už teď musel umřít! Hu! jak
děsná smrt! Vždyť je mně teprve dvacet
let; víte co to znamená, Vaše Veličen-
stvo, dvacet let? Ó, jak byste to ne-
věděl, vždyť Vám bylo také 20 let!...
A vždyť mám tak rád Paolettu, a ona
mne! znáte ji, velmožný pane, jak je
krásná? a dvě děti s ní už mám, jsou
tak roztomilé, já Vám je přijdu na
zámek ukázat, - ale mluvím jako blbec,
co pak jsou moje děti pro Vás! Ale
smilujte se jen! vždyť je ta smrt
něco tak nevýslovně hrozného, - když
tak najednou žebřík se začne pod
člověkem pohybovat - dolů, do ohromné
propasti! - hu, hu! já se zblázním
jen při té představě, - ne, ne! to se
nemůže, nikdy nemůže stát! A na dně
teprve - hu! teď bojí se člověk, aby
si nepřiskřípl malíček, - a pak je z
něho celého krvavá kaše - já se zbláz-
ním!..A po smrti - Bůh přísný - já
lotr - ne, ne! to Vy mně neuděláte,

Vy mne jen strašíte, trestáte mne tím, velmi spravedlivě, nesmírně spravedlivě, ale Vy mne zabijete, Vy máte nejdobrotivější srdce na světě! to já vždycky říkal, že jste milosrdný, jako Kristus Pán milostivý jest!...Vaš Veličenstvo, ušetřete mne,a vše udělám, co si budete přát, všechny Vaše nepřátele zamorduju, otrokem Vaším do smrti budu, přivažte mne třeba k boudě, a celé noci budu štěkat: haf, haf! slyšíte, že to dobře umím? haf! haf! haf! umí to nějaký čokl lépe? že ne? no, to bych si také myslel!" Pohlédl v oči Borgiovy..."Milost! a budete-li chtít - budu Vám, Vaše Veličenstvo, - třeba i lízat - Vaši nejjasnější - -"

Počínal šílet. - "Již za tuto poslední drzost zasloužíš smrt!" pravil vévoda, který nechal jinocha jen proto tak dlouho mluvit, že kochal se jeho zoufalstvím. "Skoncovat!" zahřměl na Bernarda.

"Milost!" zvolal ještě jednou mladík, povstáváje, - pohlédl do očí

Cesarových, - ale co mohl z nich vyčíst on teď, když každý člověk, který se v ně zahleděl, mívá děsnou iluzi, že čte v nich ortel smrti!...A tu skočil náhle ke dveřím do sousední sluje, doufaje bláznivě, že mohl by tudy prchnout. Než tu přiskočil syn Bernardův a s chechtotem smýkl jím stranou o skálu tak silně, že Luigi zůstal na chvíli popoomráčen.

A pak odehrála se zvláštní scéna.

Povstav, rozhlížel se chvíli odsouzenec kol sebe, pak se náhle zachechtal a jal se jako vrabec oběma nohama sem tam skákat. Pak popadl se oběma rukama za lebku, svalil se k zemi, - a teď počal po čtyřech běhat, tluče při tom čelem o zem, polo pláče, polo se chechtaje a vyje a štěkaje; pak pokusil se vzhůru po stěně lézt; a řehtaje jako kůň, vrhl se na nejbližšího banditu a jal se jej s kvílením líbat.

Proč to vše činil? Bylo to šílení? či jen zvláštní zmatenost zoufalství, která si je své bezhlavosti zcela

vědoma? či rozptylování se jen, útěk před nesnesitelnými myšlenkami? či temný pocit, že děláním šaška vévodu a bandity obměkčí, rozveseliv je? či jiné a jiné možnosti? - Myslíme, že vše to současně.

"Luigi, hned už přestaň, osle!" zvolal konečně Bernardo.

"Osle!" pravil Bernardovi vévoda, "což nemáš žádný smysl pro zajímavost? Jen pokračuj, synu můj!"

Tím povzbuzen, jal se Luigi tančit a zpívat, pitvorně poklony na všechny strany sekat, pak mňoukat a kokrhat, pak strhl náhle jednoho loupežníka na zem, ulehl naň a - -

Bandité, při tom všem zprvu vážní, počali se konečně ojedinele zachechtávat, - a rázem povstal u nich chechtot všeobecný...A stupňoval se stále víc, konečně byl skoro šílený. A i mračný vévoda byl jím stržen a chechtal se ze všech nejvíc. A posléze i Luigi, povstav ze svého dřevce, rozesmál se tak, že se po zemi válel.

A tu téměř okamžitě, z tajemné příčiny, zavládlo ticho. Udiveně, vystrašeně hleděli lupiči na sebe. "Kde to jsem?" "Co to bylo?" "Neprobudil jsem se?" zněly odevšad zmatené hlasy. Někteří sahali si na hlavu a na oči..."To bylo něco podivného!" "Něco, jako by z výšky mne bylo náhle udeřilo!" Zdá se mně, že stojím nad propastí!" "Ano, hlava se mně točí!" "Jak je to vše hrozné!" "I když jsem se smál, bylo mně, jako bych byl blázen, jako bych byl někdo jiný." "Tak volali tito prostí lidé, neschopní pocity své zachytit.

"Dech Boží zavanul na nás tajemně s hůry!" pravil Ambrosio a smekl čepici, "a duše naše byly jím udeřeny a omámeny, jako tělo poslem jeho, bleskem."

"Přece jen je něco zajímavého v tomto světě prachu", řekl Cesare, jenž také zcela neušel tajemnému ovnutí. - Tu chvílí přiskočil k němu Luigi, obejmul jej jako bratra a zvolal:

"Vaše Veličenstvo, díky, neskonalé díky, že jste mně dal milost!"

Borgia jej odhodil a pokynem ruky povelal, aby byl žebřík shozen dolů. Bernardo stál zde chvíli jako blbec: výlev Luigiho byl tak přesvědčivý, že on a nikdo z banditů nepochyboval, že vévoda se nad Luigim smíloval. A nerozkázal banditům, hledě na jejich tváře, aby žebřík shodili; sám jej uchopil, vyšel na skalní výstupek před jeskyní, a za chvíli ozval se třesk balvanu, přivázaného na konci žebříku 50 metrů dlouhého, o dno propasti. - Mezitím hleděl Luigi zprvu vesele na své soudruhy, - pak zavřel oči. Zdálo se, že přemýšlí, - sen strásá, k sobě se vrací.

Bernardo se vrátil a plaše zadíval se na vévodu. Ten s výmluvnou imperatorskostí, jaké jen on byl schopen, mrskl pohledem po Luigim, pak po otvoru do jeskyně, po té zabodl jej v oči Bernardovy...

"Co teď, Vaše Výsosti?" zablekotal tento.

"Nebyly mé rozkazy zřetelné?"

Bernardo vzdychl; i jemu, této morální nestvůře, bylo nyní těžko býti popravčím. "Nuže, Luigi!" vydechl a ukázal k otvoru.

Jinoch, jako hromem zasažen, trhl sebou, vydal skřek. Bandité se odvraceli, někteří přejížděli si oči. A teď promluvil tiše Ambrosio:

"Náčelníku, nevím, chceš-li vskutku nešťastníka toho usmrtit; chceš-li, snad máme právo vědět, aspoň, oč se tu jedná."

"Ano, ano!" ozývaly se nesmělé hlasy. "Je to přece náš dobrý kamarád -"

Luigi klesl před nimi na kolena...

"Bernardo!" zařval Cesare, vida, že náčelník stojí tu nerozhodně. A jako by síla z hlasu jeho vstoupila do náčelníka, zahřměl tento:

"Chlapi, vy nemáte nač se ptát, prosit a vůbec žvanit! Od toho jsem tady já! Neomezená poslušnost k náčelníku je nám nutnějším než vojákům! ptáte-li se mne, proč to dělám, je to

totéž, jako by se kmáni ptali vojevůdce před bitvou, proč začíná ji útokem levého křídla. Bez této poslušnosti houpali bychom se všichni zítra na šibenici! Budete-li odporovat, opustím vás ještě zítra! Rád budu vidět, co si beze mne počnete! Já samojediný znám tajemství, bez kterých naše společnost nemůže existovat. Jsem vám nutný, jako královna včelímu úlu. A zapomínáte, holomci, co znamená pro nás přízeň Jeho Výsosti? Jeho jediné slovo - a všichni visíme! Jsme jeho sluhové a nic víc! s ním stojíme, s ním padáme!"

"Ale přece jen nejsme snad pouhé jeho bezvlné loutky -" ozval se jeden mladý bandita, nováček. Ale byla to jeho poslední slova. Klesl okamžitě, prostřelen kulí vévodovy pistole - -.

"A teď Luigi, ty prase zbabělé, okamžitě ven!" zařval rozkurážený Bernardo. "Naposled ti pravím, že nic se ti nestane, uposlechněš-li! Ale jinak bude, neuposlechněš-li!

"Neboj se, Luigi!" pravil mu třesoucím se hlasem Ambrosio. A všichni bandité přistupovali k němu, těšili jej, tiskli mu ruce, hladili jej - a rychle se odvraceli. A Luigi uvěřil jim skoro; snadno uvěřit v to, v čem vidíme svou jedinou spásnou kotvu...

"Nic se mně nestane, nic", mumlal, ubíraje se k otvoru. "Byl jsem blázen, že jsem se bál."

"Nu, a jaký!" zachechtal se Bernardo. "Tak vidíš, miláčku, jen se umoudřit o všechno jde. Až budeš za dvě minuty stát zdrav na dně rokle, pak dáš si pár pohlavků za své pitomé podezření do své pitomé palice. Tak lez už, drahoušku, lez!"

"Ano - zdrav na dně - pár pohlavků - pitomá palice", mumlal Luigi tupě, vycházeje z jeskyně.

Bernardo přiložil ústa k uchu Carla, který zálibně zhlížel se v zrcadélku z hlezeného plechu, česaje si při tom své žluté vlasy, zježené prasečí štětiny a pobrukuje: "Pešák - chlap, to se musí říci!" "Synáčku,

jdi s ním na výstupek! Ale dej pozor, aby se tam s tebou neserval a neshodil tě dolů, slyšíš dobře? A až poleze dolů, koukej za ním, - a až sestoupí o tři metry níže, vzkřikni: "pusť to!" rozumíš? pusť to!"

"I rozumím, táto! Ale je to legrace, co? To se mně to u vás všechno líbí!"

"Ach, synáčku, možno, že tu dlouho nebudeš! Jak jsem tě nabyl, tak tě asi zase pozbuďu...; počkej chudáčku, až ti povím, co chce ode mne ten satanáš!...Ale k tomu není teď čas. A pametuj si dobře ještě toto: dříve, než zavoláš: "pusť to!" odstup od žebříku aspoň metr stranou, aby ti žádný z jeho příčelů nohu nepodrazil a dolů nestrhl."

"I dobře, jenom nežvaň, táto!"

Mezitím stál Luigi na výstupku před jeskyní, visícím nad strašnou propastí. Myšlenky jeho se rozptylovaly a rozplývaly, nebyl si v tu chvíli ani vědom, co jest mu činit. Idiotsky hleděl hned na strašnou čern

pod sebou, když žádný téměř svit oblohy nevnikal, hned zas na hvězdy nad sebou, jako by chtěl instinktivně naposledy světlo jejich do sebe vssát...

"Tak dolů, dolů, chlape mizerná!" zařval Carlo surově na člověka, o němž věděl, že nebude již ani minutu žít.

Luigi poslušně se sehnul. Ale když noha jeho dotkla se vratkého provazu, náhle zachvátila jej opět nekonečná hrůza. S výkřikem vyskočil na skálu a vrátil se zas do jeskyně. Carlo ho nezadržoval, maje strach, že rozpředl by se nad propastí boj.

"Milost, Veličenstvo!" vzkřikl, vrhnuv se ještě jednou před vévodou na kolena. "Vždyť je to příliš strašné, vždyť to nemůže být! Výsosti, kdybyste si dovedl představit, jaký strach mám, Vy byste mne tam nehnal, tam nehnal! Vždyť jste také člověk! - Vždyť, trpím-li já tak, je to totéž, jako byste trpěl Vy!"

"Checheche, ty osle!" zasmál se Bernardo.

"Není to k smíchu - mnoho pravdy na tom", pravil vévoda. "Jenže pamatuj si: já se utrpení nestrachuju, já se strachu nestrachuju, já obě c h c i ! a teď aplikujte na mne pravidlo: co sám nechceš, nečiň jiným, a čiň jiným, co chceš sám!"

"Nemluvte tak, Vaše Výsosti!" řval Luigi. "Jsou takové hrůzy a bolesti, že nikdo, nikdo nemůže je chtít, že každý svíjí se a šílí v jejich bezmezném černu, jako červ! Vy je patrně neznáte! Hu! Hu! - propast - ještě děsnější propast: smrt, černá, šílená nicota - nebo věčné zatracení ..., - kdybyste mně aspoň dovolil se vyzpovídat. Hu! Hu!"

Děsný byl naň pohled. Vlasy jeho stály jako ostny, bílá, znetvořená tvář byla pod vodou, oči, šílící bezmocnou hrůzou, zdálo se, že prasknou.

"Nepatříš k nejhoupějším", zasmál se Borgia, " a kdybych měl čas, uznal bych tě snad za hodna, debatovat s tebou pár minut o této věci...; a snad dokonce dát ti milost. Blázni,

kteří myslíte, že neznám milosrdenství! dvakrát, třikrát šťastní, kteří smíte se jím řídit! mně dovoleno to není! Jdi, a řekl bych ti: posilni se myšlenkou, že každý okamžik umírá ve vesmíru jedno slunce s mukami milionkrát většími, než jsou tvá, - kdybych nezavrhoval každé ulehčování. Kdo ulehčuje, zatěžuje, kdo zatěžuje, ulehčuje - toť evangelium Cesara Borgia." -

Odsouzenec stál chvíli jako sloup, pak obrátil se k soše Marie Panny:

"Bohorodičko, Ty's mne přece nevyslyšela, - a já Tě tolik prosil! já Ti přísahal, že poctivým, nejlepším člověkem se stanu, a Ty, útočiště všech hříšníků, - Ty's mne přece nevyslyšela!...Óh! - óóh - Pna zavrtěla hlavou, usmála se nebesky - -"

"Zbláznil jsi se již docela, troupe?" zvolal Bernardo.

"Ne! NE! Ne!" zněly porůznu hlasy loupežníků. "Já to viděl!" "Já taky!" "Ano, zcela určitě zavrtěla božskou

hlavou! Andělský úsměv ozářil jí serafínskou tvář!" - "Luigi, Královna nebes tě přece vyslyšela!..."

Bandité, kteří takto volali, padali na kolena před soškou a po nich i ostatní, nevyjímaje posléze ani Bernarda. S Luigim však stala se rázem chromná změna. Všechna hrůza zmizela s jeho tváře, náhle téměř transcendentálně rozzářené, jak by byl zázračný úsměv Svaté Panny do ní se přelil...

Cesare cítil, že bylo by teď když náboženské instinkty se probudily, i proň těžké, ba riskantní, Luigiho k sestupu donutil. Rozhodl se rychle, že mladíka, nepůjde-li dobrovolně, bez okolků ihned zastřelí. Nesadiv mu pistoli na čelo, druhou rukou, beze slova, pokynul mu směrem k otvoru.

"Vévodo, netřeba mne již nutit", pravil jinoch klidně. "Nebojím se již. Královna archandělů mně odpustila. Čeho jsem se nejvíce bál, bylo - věčné zatracení. Teď vím, že budu vidět Boha. Jak bídné by bylo teď

třásti se o tento nízký, nicotný život pozemský!...Jdu; jdu, ale pravím vám: ty, náčelníku, budeš mne, vidím to jasně, brzo toutéž cestou následovat? A ty, vévodo, největší ze všech lotrů, co jich kdy země nosila, bratrovrahu, otcovrahu, ty nesmíš jen jednou do propasti letět! ne! stále a stále budeš hrůzy pádu prožívat, věčně nad propastí viset, věčně na dně jejím se tříštit! A dost! Bůh s vámi, vy kamarádi všichni!"

Vyšel z jeskyně. Za ním opatrně Carlo. Chvilí bylo ticho. Bernardo stál u vchodu do sluje za kulem, přes nějž byl převlečen poslední příčel žebříku.

"Už leze," ozvalozá se Carlovo zachrochtání. "Ale pomalu. Lezeš rychleji, lumpe! Že se to prese po -"

"Zdrávas Královno, matko milosrdenství -" zaznělo do jeskyně dunivý, pevný hlas.

Všichni bandité klekali opět pod obraz Bohorodičky a hrobovým tichem jeskyně šelestily šepoty modlitby,

četnými vzlyky přerývané. I stojící Bernardo sepjal ruce. Kamennou tvář Cessarovou pohrával labužnický úsměv.

"K Tobě voláme vyhnaní synové Evy-" dunělo stále mocněji.

"Povídám, lezeš rychleji, obludo šeredná! On sešel teprve čtyři stopy, pavián."

"Lkající a plačící v tomto slzavém údolí -" zaznívalo velebně.

"Zastavil se! Hni se, mrcho, nebo tě popoženu koulí! Teď se dokonce chytil skály, ten vůlí!"

Stalo se vskutku, že Luigi chopil se jednou rukou malého skalního výčnělku stěny jinak zcela kolmé a hladké. Proč to učinil! Jistě ne ze strachu, že již, již žebřík letí s ním do propasti, ne v naději, že tímto způsobem se zachrání. Zajisté proto jen, že ve vytržení svém nebyl si skoro vědom, co zevně činí, že pociťoval další sestupování jako cosi malicherného; v okamžicích, jaké on teď prožíval, mizí vše pozemské, a tělo

vchází do stavu absolutního klidu.

"Počkej, však ty se té skály pus-
tíš!" zařičela nestvůra a jala se
kamením házet po ruce, výčnělek drží-
cí.

"A protož, Orodovnice naše, obrať
k nám Svě milosrdné oči -" zvučelo
to posvátně, jásavě, - jako varhany,
sesíleno echem okolních skal.

"Zvítězil!" pravil Ambrosio, "Bože
na nebesích, popřej nám všem takový
konec! -"

Avšak Svatá Panna, vyslyševši ka-
jícího, poskytla mu ještě větší mi-
lost, než Ambrosio myslil - -.

"Kolikrát ti mám říkat, všiváku!
Pustíš se té skály! Naposled povídám:
P u s ť t o! zařval vši silou, kleče
přímo na žebříku, aby mohl Luigiho
dobře kamenovat.

"Nám po tomto putování!" zahřmělo
teď vznešeně, triumfálně.

Uslyšev řev "pusť to!" chopil se
Bernardo, jenž z nezřetelných zvíře-
cích ryků synových nevyrozuměl, že
Luigi drží se výčnělku -, posledního

příčle provazu, převlékl jej přes kůl a pustil. Bleskurychle proplazil se žebřík otvorem a zmizel -

- a ozval se děsný výkřik -
za pár vteřin poté slabý třesk a ještě jeden slabý výkřik. A bylo ticho, venku, a v první chvíli i v jeskyni.

Ale pak vymršťovali se klečící bandité. "Co - to - bylo?" volal jeden přes druhého. "To nebyly výkřiky Luigiho, to byly řevy - -"

"Co - co?" zablábolil Bernardo, nechápaje, nechtěje chápat, ale temně tuše. "Co to - bylo?"

"Soud Boží!" pravil slavnostně Ambrosio. -

"Ne - ne!" zařval náčelník. "Carlo - ne, to nemůže být...Carlo můj!" A vyřítil se na výstupek.

A ten byl prázdný. Jen matný svit hvězd mrtvě na něm ležel.

Bernardo klesl na zem a řval jako býk...Ale hned se vztýčil:"Snaď není mrtev! Ne, jistě není! Carlo, synáčku, ozvi se!..."

"Kolik druhů jsi tam poslal", řekl Ambrosio, "všichni byli mrtví okamžitě; myslíš, že právě k vůli tvému skvostnému synu bude nebe dělat zázraky?"

"Žebřík sem, nový žebřík!" říčel otec.

Minutu trvalo, než bylo obrovské klubko vyneseno na výstupek. Po dobu tu Bernardo již jen plakal jako dítě. Jako socha stál tu, s pažema na prsou skříženými, Borgia. Ani sval nepohnul se v jeho tváři, ale přes to žhnula z očí jeho infernální radost nad překvapujícím zakončením.

"Nastojte!" zvolal tu bandita, jenž hotovil se právě hodit do propasti malý balvan, přivázaný na konci žebříku. "Ten první žebřík nespádl dolů! Tamhle visí, 6 stop pod námi! uvázl na skalním výčnělku!"

"Cože? to není možno!" volali všichni a přistupovali opatrně na kraj propasti. "Je tam!" "Já nevidím nic!" "Jen se rozkoukej!" "Madonna mia, opravdu tam visí!" "Ale to je

neslýchané! nikdy dříve tam neuvázl, výčnělek je přece tak malý, šikmý a hladký - -"

"Ale kde je Luigi?" "Zmizel!" "To jistě trhnutí, když se žebřík zachytil za výčnělek, srazilo jej dolů!" "To jistě!" "Ale možno také, že ho to nesrazilo, a že pak když přece žebřík visí - -"

"Strenou chlapi!" zahřměl hlas vévodův. A Borgiovy tigří oči pátraly ve tmě. "Karabiny sem!" Tamhle dole se něco hýbe! Rychle, za půl minuty zmizí v lesíku!... Pitomci! za ty tři minuty, co jste žvanili o té nestvůře, slezl po žebříku pohodlně dolů a teď utíká korytem, - však mně to zaplatíte! Karabiny!" zařval znovu, až se bandité kol něho potáceli.

Konečně zde karabiny byly. Dvě koule poslal vévoda dolů, do skoro neproniknutelné tmy..."Není zasažen, - hýbe se to tam stále - a - fuji! - teď mizí v houštinách, - druhý žebřík dolů! Všichni, jak tu jste, za ním! i ty, staré hovado!" kopl stále pla-

čícího Bernarda. "Tisíc zlatých tomu, kdo mně jej přinese, mrtvého nebo živého! Nestane-li se to, jste všichni rozčtvrceni!..."

+

Sestoupili. Našli mrtvolu Carlovu. Obličej proměněn v beztvárovou massu, ostatní tělo neporušeno. Nehodil se už ubohému vévodovi za preparát do líhu. Měl vůbec smůlu: před chvílí prohrál svůj souboj s Bohorodičkou, a teď ani tento plaisir nedopřála mu Panna Svátá.

Ale zůstal sedět dole na balvaně až do úsvitu, v myšlenky pohřížen. Výsledkem bylo, že obchody, této noci s Bernardem uzavřené, odvolal. Ale za týden obnovil je ovšem zas.

-Všichni bandité se zaklínali, že onen skalní výčnělek, jehož se Luigi držel, na nějž se žebřík zachytil, byl vždy dříve značně menší, hladší a šikmější, než jak jej následujícího dne se zbožnou hrůzou spatřili.

Luigimu zdařilo se uniknout z dosahu banditů i vznešeného Tigra Cesara. Jediná ona noc, ač mu zcela zbělely vlasy, přetvořila jej úplně; z mladého, dobrodružného pudivítra stal se naráz vážný, chmurný, asketický muž. V Piemontě, ve stínu Alp našel s Faiolettou a svými dětmi útočiště. Prací domohl se značného jmění. Za nedlouho však zemřela mu žena a všechny děti morovou ranou. Rozdáv celý majetek svůj nuzným, vstoupil do kláštera. Zemřel tam ve vysokém věku, maje pověst světce.

Bernardo dopadl o několik let později, vyexpedován kamarády svými, na totéž místo propasti, kam jeho syn.

A Cesare Borgia? Známý jsou jeho konce...Ale není život takových, jakým byl on, zde i ve věčnosti, jen věčným visením nad propastí, nekonečným padáním do ní a tříštěním se v ní?...

Č A Š

A

S M R T

Cesare šel dlouho a dlouho v myšlenky své zabrán. Šel a přemýšlel. Tu náhle před ním stál lev.

"Ty, králi pouště, snad čekáš mne?" bez bázně otázel se Cesare.

Na tato slova přiblížilo se mocné zvíře k němu...Z hrdla jeho vycházel jednotvárný rachot. Lev předl jako kočka.

Byl již až u Cesarea a po způsobu kočky trkl jej čenichem svým do břicha, až Cesare několik kroků nazad zavrával.

"Musím říci, bratře" zasmál se Cesare, "žes poněkud hulvát...Ale to není tak špatná vlastnost! Podej mně ruku!" děl, poklesnuv a podáváje lvu pravici.

A lev zdvihl obrovskou tlapu a vložil ji do malé Cesareovy dlaně. Cesare tlapu pevně stiskl.

"A teď jsme přáteli!" děl. "Přeješ-li si, zůstaň stále u mne! Takový přítel jako ty není k zahození..."

Saskému vévodovi Jindřichu Lvu poslouchálo tvé přátelství ke slávě!"

Lev zařval a něžně tlapou svou hladil Cesareovy líce.

"A teď milý příteli, půjdeme spolu ještě kus cesty na procházku! Pak se vrátíme a dostaneš ovci a budeš ji každý den dostávat - nebo podobné ničemné zvíře! Ale pravím ti, že ji musíš zadávat na jeden ráz, - nes-
nesu pohledu na trápení zvířat!
Budeš-li si s ní pohrávat, dostaneš ji vždy už zabitou, - ale neboj se, dostaneš ji čerstvě zabitou! Neboť síla lva a tygra má svůj původ z velké části v tom, že pojídají maso, dokud z něho životní síla ještě neuprchla, že toto fluidum bezprostředně v těla jejich přechází! - Važené maso - fuji toť pouhá mouka! Pojďme, bratře!"

A lev následoval Cesarea, vlastně šel po jeho boku, a vlídnost smála se v jeho divokých očích. - Přitom předl ustavičně, otíral se o Cesarea, strčiv jej občas, až jej do

vzduchu nadzvedl...A pak začal se laškovat, obskakovat Cesarea obrovskými skoky, číhal naň, vyskočil, pak dal se spěšně na útěk, směje se přitom. A Cesare smál se též.

"Jaké jsi roztomilé zvířátko!" zvolal. "Pojď sem, ať se ti podívám do oček!" a nadzvihl s námahou poslušně přišedšího lva za přední nohy jako psíka a dlouho se mu díval do očí.

"Stále mohl bych se v ně dívat!" řekl. - "To jsou přec jiné oči, než vidíme u největší části lidí...Tam zříme jen zbabělost a její sestru chytrost, pak špinavost, podlost, faleš, - v tvých očích vidím krásnou sílu, přímost, pravdivost, čistotu! Můj drahý příteli!"

A Cesare zlíbal něžně ústa lva, což opětoval tento lízáním jeho tváře. Slzy kanuly mocnému zvířeti z očí...

"A teď ještě kus cesty dále, - a pak domů!" velel Cesare...

Ubírali se dále...Kolkol rozprostíralo se jen moře písku -

Tu zpozoroval Cesare na svém příteli známky strachu...Plaše pobíhal lev sem tam a úzkostně řvání dralo se mu z mocného hrdla. -

"Co je ti, příteli?" tázal se Cesare. "Ty se bojíš? Lev se bojí? Čeho se as může bát lev?"

Ale nepokoj lva neustával. Chvilí se zvíře zastavilo a strnule hledělo před sebe. Cesare popatřil tímto směrem.

A tu rozeznal pouze, asi tisíc kroků před sebou, ve žlutém moři písku něco šedého, malého, k zemi skrčeného...

Rychle ubíral se k tomu...Ale strach lva stále rostl. - Konečně opustilo zvíře člověka a uchýlilo se asi padesát kroků nalevo, úzkostlivě přitom napravo hledíc. -

A tu rozeznal Cesare, čím je ta šedá skvrna. Byl to na zemi sedící a pomalu kupředu se šoupající muž.

- A po chvíli rozeznal, že muž ten je - beznohý. Byl oděn po evropsku. Šat jeho byl nuzný a rozedraný. -

Cesare stanul u něho. - Lev občas úzkostlivě mruče, stál asi padesát kroků na straně.

"Kdo jsi? Co zde děláš? děl Cesare vlídně - a popatřil beznohému v tvář.

Zachvěl se...Měl podobný pocit, jako ve svém dětství, když ve všední, bezvýznamnou tvář mrzáka hleděl. - Ale Cesare zapomněl hned tohoto dojmu.

"Co tu děláš?" tázal se znovu přísněji.

Žebrák upřel pevně svůj tupý zrak na mluvčího. Znovu se Cesare zachvěl.

"Marně - utí - káš - mně - ne - u - te - češ...!" zazněl příšerný jednotvárný hlas.

Cesare zachvěl se při tomto zvuku poznovu.

Ale hned se zastyděl a zcela opaval.

"Idiot!" zabručel a šel dále. -

Znovu úzkostně zavyl lev. - Cesare se zastavil...

"Toť zvláštní!" zabručel si...

"Ten lev se poděsil na několik set kroků, - a já jsem se ho poděsil též! Jak je to jen možno, že evropský, beznohý žebrák plíží se pouští? Je to přízrak? Ale i lev vidí ten přízrak! Tedy je to něco více!"

A hrozivě zvolal na beznohého:

"Kdo jsi? Mluv ihned! Poroučím ti to!" a pozdvihl nad hlavu jeho pažbu ručnice.

"Mar - ně - u - tí - káš - mně
- nic - neu - teče..."

Cesare se rozlítil a již chtěl žebráku roztříštit lebku. - Ale vzpa-matovav se a odplivnuv zlostně ubá-ral se dále.

"Všec - ko - do - ho - ním - mar
- ně - u - tí - káš!" znělo za ním.

Ohlédl se a - spatřil beznohého, jak se šoupá pomalu za ním.

Chvilí váhal, - pak šel dále. - Lev se k němu připojil, radostně ohonem vrtě. -

"Kdo to byl, příteli?" tázal se Cesare.

Lev odpovědí úzkostně zařval.

Cesare se hluboce zamyslel, však lev se opět rozveselil a obskakoval svého spolujdoucího jako kotě. - Jednou se tlapkami svými tak dotknul, že Cesare na zem svalil.

"Máš pěknou sílu, bratře!" děl tento. "Postup sem, ať změříme se! Ukaž svou pravou ruku!"

A lev nadzvedl svou pravou tlapu. Cesare, pokleknuv na písek, uchopil ji svou pravicí...

"Táhněme, kdo koho přetáhne!" zvolal.

Lev skrčil svou tlapu a skryl své drápy. Cesare vší silou táhl jej k sobě, ale marně.

A tu náhle, aniž věděl jak, vzpřímila se mocným trhnutím lva Cesareva pravice.

"Jsi řádný chlapík!" děl Cesare. "A teď potáhnu oběma rukama tvou jednu!"

Napjáv všechny síly, snažil se Cesare přitáhnout tlapu lva k sobě. - Lev nechal si to chvíli líbit, pak náhle, zasmáv se, napjal své svaly, - a Cesare cítil, že je naprosto nedolatelnou, elementární silou přitážen prudce ke lvu...Padl celým tělem na jeho tělo. -

"Kdybys byl," pravil, "tak podlý, jako jsi silný a statečný, byl bys pánem světa místo člověka!"

Ubírali se pouští dále...Náhle zděsil se lev opět a více než dříve.

Cesare popatřil před sebe. -

Za malou skálou vynořila se černá lidská postava v ženských šatech... Ale šaty ty byly evropské...

"Interesantní!" děl Cesare. "Neboj se přec, kamaráde, a pojďme se na tu dámu podívat!"

Ale lev byl hrozně zděšen...Jeho hřívá se velmi zježila...Přikrčil se k zemi a strašně skučel.

"Jsi hlupák, milý příteli!" děl Cesare. "Nevíš, že pravý muž nemá

se ničeho bát? Bát se jednoho je totéž jako bát se všeho!"

Tu zařval lev hrozně a uchopil náhle Cesara zuby svými za plášť a táhl jej stranou, že Cesare marně se vzpouzel.

Svraštil obočí, dupnul a přísně děl ke lvu:

"Příteli, starej se o věci, do kterých ti něco jest, ale nepleť se do mých záležitostí. Nestrpím, aby kdokoli, třeba to byl lev, zasahoval do mých věcí, třeba měl přitom dobrý úmysl! Pusť mne ihned!"

A lev pustil Cesarův plášť a bázně odplížil se sto kroků stranou.

Rychle, hoře zvědavostí, kráčel Cesare k tajemné dámě, velmi pomalu kupředu se plížící.

"Evropská dáma, procházející samojediná pouští jest ještě větší kuriozitou než beznohý, italsky mluvící žebrák zde! Ostatně je to vše jen klam, - ale interesuje mne! Já nebyl jsem přece dosud podroben

halucinacím jako mnozí lidé! Tisíc hromů, - jak zdálky už rozeznávám, má ta bába prazvláštní obličej, - bílý jako košile aristokratické dámy, - bez přehánky, - a ještě více...

Cesare střetl se s dámou...V celém svém životě nepoznal takové hrůzy, ba i strachu jako teď, když hleděl v divý, strašidelný obličej putující mrtvoly - tento extrakt vši hrůzyplnosti. Lev zpovzdálí strašlivě řval...

Ale hned Cesara zmocnil se stud ještě větší než hrůza, pěsti jeho se zařaly, obočí hrozně svažilo, a jediným mávnutím jisté vůle rozplašen byl temný stav jeho duše. Místo něho zaujal, jak bývá u velice mužných duchů, prudký vztek...

Zhurta přikročil ke Smrti, uchopil ji, ač s hlubokým hnusem, za ledovou bradu a zařval na ni:

"He, rozkošná madame, kdo jste? Zbloudila-li jste v poušti, nabízím se vám za průvodce!"

Příšera, klidně stojíc, mlčela a nepohnutě hleděla bílýma očima hrozně

na milého muže, až se tomuto udělalo nevolno. Ale tím větší vztek jím zatřásl.

"Jste němá, spanilá dámo, či hluchá, či hluchoněmá? Ale skřek nějaký snad přece dovedete vydat a mimické prostředky jsou vám též k službám! Neodpovíte-li mně tak či onak, budu s politováním nucen, ač je to negalantní, přiměti vás k tomu touto holí!" A Cesare pozdvihl hůl, o kterou se opíral.

Smrt neodpovídajíc, ani se nehnula.

"Muže, nejmilostivější, račte odpustit!" A Cesare udeřil obludu dvakrát prudce přes záda.

Lev zařval strachem hrozněji než předtím...

Smrt mlčela dál, nehýbajíc se -. Rozzuřen, počal ji mlátit Cesare ze vší síly tak, až se mu po chvíli hůl přerazila.

Tu dala se mláčená stařena pomalu na další cestu, kulatíc záda. Slzy stékaly jí z bílých očí na bílé tváře...Ale nebyly to vlastně slzy,

nýbrž bílý hnís...Cesare se zastyděl.
Odplívl si...

"Počínám si jako ztřeštěnec!"
zabručel a rychle dal se na další
cestu...Tu zaslechl za sebou příšerný
hlas beznohého, k němuž se stařena
blížila. -

"Sest - ro - ne - plač - však mně
- ne - u - jde - však - jej - do - ho
- ní - me - nic - si - z - to - ho
- ne - dě - lej -"

Cesare se ohlédl a viděl asi osm
set kroků za sebou žebráka, po zemi
směrem k bábě se šoupajícího. - Ned-
baje naň šel rychle dále. -

Lev se k němu opět připojil, jevě
ohromnou radost, že se příteli jeho
nic nepříhodovalo.

"Bratře!" děl Cesare, "vrátil
bych se již s tebou, abys měl brzo
svou ovci, ale dnes půjdu ještě kus!
Je to nanejvýš zajímavé! Myslím, že
ještě něco uvidím...Již tři zajímavá
rencontres jsem dnes zažil...Neboť
i ty, brachu, jsi zajímavý! Nečetl
jsem dosud o žádném lvu, který by

měl podobné manýry jako ty! Ale snad jsi genie mezi lvy, a proto mne též dovedeš ocenit! Máš vskutku neobyčejnou, moudrou fysiognomii!"

Šli asi čtvrt hodiny; Čas a Smrt za nimi /neboť oni to byli/, zmizeli jim z očí...Šli ještě několik minut, - a Cesare již chtěl se obrátit, - když tu poznovu na průvodci svém upozoroval děs...

Popatřil...Asi tři sta kroků před ním stála uprostřed pouště malá chýše...

"Sláva!" děl si spokojeně. "Tu chýši jsem před minutou neviděl, - a pojednou vyrostla ze země! Zřejmě, že je to přízrak, - a že i ta bába i ten dědek a snad i můj nový vlasatý přítel jsou přízraky; to poslední by mne vskutku mrzelo! Ale buď jak buď, přízraky jsou u mne tuze vzácným hostem a musím využítkovat příležitosti..."

A chutě pokročil k chýši.

Byla patrně vystavená z kamení... Neměla vůbec oken...Jen jedny dveře

vedly do ní...Bylo v ní místo jen pro jednu nevelkou světlici. -

Lev chvěl se prudce celým svým mohutným tělem. S prosebným řevem uchopil Cesarea jednou tlapou za pas a táhl jej rychle stranou...

Cesare vzkřikl hrozivě: "Zapomněl jsi, co jsem ti před chvílí řekl?" A strčil lva prudce od sebe...

Tento ulehl před něho a prosebně naň hleděl, žalostně skuče.

"Drahý příteli!" děl mu Cesare, něžně jej pohladiv, "nemám ti za zlé, že se bojíš! Vždyť já jsem se před chvílí vlastně také bál...Je to strach před transcendentální tajemností, - a za ten strach se netřeba příliš hanbit...V těch příšerách je něco metafysického...Ale každý strach nutno brzy utlumit, aby nad jednáním nerozhodoval, - v tom spočívá nejvyšší statečnost, - ne v neznání strachu! Tys statečný po svém způsobu, tj. v mezích tobě vykázaných a tvým duchem nepřekročitelných.

Ale charakteristikou vyššího člověka, jako na příklad mne, jest, že je statečný ve všem, že nic nemůže svésti ducha jeho z přímé cesty, kterou kráčí! Počkej venku na mne, bratře, - vrátím se brzo a pak půjdeme zcela jistě domů!"

A Cesare rychlými kroky došel k tajenné chýši a vstoupil.

Dveře vedly do úzké chodby... Z této pak vedly dveře jiné do malé světnice, - jediné v chatrči...

Cesare vešel do světnice

Jelikož neměl domek oken, osvětlovala ji petrolejová lampa, uprostřed stropu visící...Pod ní, ve středu světnice, byl stůl a vedle dvě židle....A na každé z nich seděla osoba: byl to Čas a Smrt.

"K čertu!" zasmál se hlučně Cesare, přistoupiv k beznohému a plácnuv mu na rameno. "Myslel jsem, že oba moji rychlonoží známí jsou půl hodiny za mnou, - a ejhle! zde je nacházím!"

Bratr a sestra si ho nevšimli a ani naň nepohlédli...Něco rukama na stole kutili, ale Cesare nemohl porozumět, co to je. Pozorně popatřil.

"Zelené trumfy!" děl beznohý, učiniv rukou pohyb, jako by kartu na stůl kladl. Ale nepoložil ji tam, a vůbec žádných karet zde nebylo. Pak činil rukama pohyby, jako by karty, kterých nedržel, v levici rozestavoval. Potom udeřila Smrt klouby prstů o stůl, jako by kartu vynášela, a hned po ní Čas, který poté karty shrábl a znovu vynesl.

"Vezmi si tu desítku, máš-li eso!" děl.

Smrt shrábla štych - důkaz, že eso měla.

"Ti idioti hrají mariáš a nemají karet!" zasmál se hlasitě Cesare. Venku zařval lev příšerným strachem.

Beznohý pohlédl šilhavě na dveře a potutelně se usmál. Ale pokračoval v interesantní hře dále. A tu se Cesare hluboce zamyslíl...

"Kdo to asi jsou?" děl si v duchu...
"Ta bába, - hm! kdybych byl malířem,
vymaloval bych jí jako Smrt...Lepší
alegorie nedá se myslet...Kostlivec
s kosou - toť nejapnost! Kostlivec
není hrozný, ale směšný! Ale něco
hroznějšiho nad tu bábu nedovedu si
představit! A ten beznohý, na co ten
mne připomíná? Co to bylo za pocit?
Něco tak hrozně, šíleně jednotvárné-
ho a pustého..., podobný pocit měl
jsem jednou v dětství v polosnu,
když jsem si představoval věčnost!..
Počkejme! aha! on ji nazýval sestrou,
- tedy by to mohl být Čas! Čas je
vlastně Smrtí, neboť Čas znamená
vlastně zanikání, umírání. Smrt a
Čas jsou vlastně záměnné pojmy! A
je-li toto mé dohadování správné,
co znamená tahle komedie, kterou zde
hrají?... - Ano, vím již! Čas a Smrt
jsou pány, nositeli světa...Život,
dění jest jejich hrou! Jest tedy
tenhle mariáš symbolem Světa a Živo-
ta...A na mou věru, - ne špatným
symbolem. Oni myslí a věří pevně,

že mají karty v ruce, oni je dokonce vidí, jsou přesvědčeni, že drží vždy jistou kartu v ruce a podle toho též směšně hrají a věří si navzájem a baví je to. - A co jiného je svět než podobná, ohromná, šílená iluze, že zde něco jest, zatímco zde není ničeho, než ještě hroznější iluze, že je zde něco u r č i t é - h o, - zatímco zde není ani toto "určité", v co my, blázni, věříme, nýbrž ani ono "něco", - zatímco zde není ani stopy po kartách. Ta strašná, totální fingovanost, iluzivnost a nicota "světa" nemůže být vskutku lépe znázorněna než blbou komedií, kterou tito dva hrají. Jsou slepí, zatímco myslí, že vidí, zatímco v i d í ! A já jsem v i d o u c í, poněvadž nevidím v rukách jejich n i č e h o. Slepota je viděním, vidění slepotou, světlo tmou, a tma světlem v tomto světě, jehož jméno je Kontradikce, Lež. Ale Lež je totéž, co Neexistence..."